

траєкторію навчання для кожного учня, що враховує його інтереси, здібності та потреби. Використання цифрових інструментів, інтерактивних платформ і гейміфікації сприяє значному підвищенню мотивації до навчання, що в свою чергу покращує результати вивчення мови. Такий підхід дозволяє дітям працювати в комфортному для себе темпі, засвоюючи матеріал більш ефективно. Таким чином, персоналізовані методики навчання є важливим елементом у сучасній освіті, забезпечуючи якісне навчання та сприяючи розвитку кожної дитини.

Список використаних джерел

1. Ребуха Л. З. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: монографія, Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 143 с.
2. Резнік М. С., Беспарточна О. І. Використання інтерактивних методів для вивчення англійської мови. *XXI Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих учених «Актуальні проблеми життєдіяльності суспільства»*, 2024. URL: <https://doi.org/10.32782/2222-5099.2024.15.15> (дата звернення: 24.04.2025).
3. Скачко Д. С., Перевознюк В. В. Важливість вивчення англійської мови у наш час. *XXX Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих учених «Актуальні проблеми життєдіяльності суспільства»*, 2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2222-5099.2023.14.13> (дата звернення: 24.04.2025).
4. Тріщук О. В., Фіголь Н. М., Волик Н. С. Гейміфікація в освітньому процесі. *Технологія і техніка друкарства*. 2019. № 3(65). С. 72–79. URL: [https://doi.org/10.20535/2077-7264.3\(65\).2019.202000](https://doi.org/10.20535/2077-7264.3(65).2019.202000) (дата звернення: 24.04.2025).
5. Турчина Т. В., Турчина Т. В. Проектне навчання на уроках іноземної мови: thesis. 2010. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/61511> (дата звернення: 24.04.2025).
6. Katemba C. V., Tobing J. H. L., Putri T. A. Kahoot! Games enhance vocabulary learning?. *Revija za elementarno izobraževanje*. 2022. Vol. 15, no. 3. P. 393–408. URL: <https://doi.org/10.18690/rei.15.3.393-408.2022>

Наталія Періг,

студентка педагогічного факультету

Тетяна Качак,

докторка філологічних наук, професорка,

Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника, Україна

РОЗВИТОК ЧИТАЦЬКИХ НАВИЧОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ІГРОВОЇ ПОЕЗІЇ

У статті розглянуто особливості розвитку читачьких навичок молодших школярів. Особлива увага приділена сучасній українській дитячій ігровій поезії як засобу формування читачької активності та інтересу до

літератури. Проаналізовано твори Григорія Фальковича, Юрія Бедрика, Василя Голобородька, Сашка Дерманського та Сергія Пантюка.

Ключові слова: читацькі навички, ігрова поезія, молодші школярі, сучасна українська література, літературна гра, дитяча поезія.

Вступ

Читацька компетентність учнів початкових класів формується у процесі читання й роботи з різними художніми текстами, зокрема й через вивчення поезій. Одним із найефективніших інструментів у цьому процесі є правильно організована методика опрацювання сучасної української ігрової поезії, яка поєднує художній текст із елементами гри. Твори цього жанру відповідають віковим особливостям дітей, оскільки гра є природною формою їхньої пізнавальної діяльності. Ігрову поезію Григорія Фальковича, Юрія Бедрика, Василя Голобородька, Сашка Дерманського та Сергія Пантюка широко використовують у практиці початкової школи, оскільки вона є якісною в художньо-естетичному плані й містить яскраві образи, несподівані мовні прийоми, гумористичні ситуації та інтерактивні елементи.

Сучасна українська дитяча ігрова поезія є важливим інструментом формування читацьких навичок молодших школярів. Учні ознайомлюються з нею на уроках літературного читання, що сприяє не лише розширенню кола читання, але й розвитку комунікативних та когнітивних навичок. Під час читання, аналізу, обговорення та запам'ятовування віршів діти отримують можливість підвищити свою мовленнєву компетентність, удосконалити естетичне сприйняття мови, розуміння мистецтва слова. Як доцільно зазначає Т. Качак, розвиток читацьких навичок молодших школярів неможливий без формування позитивної мотивації до читання, залучення дітей до активного, емоційного, творчого сприйняття художнього слова, а «у процесі формування техніки читання важливі мислення, мовлення, сприйняття і пам'ять, слуховий та зоровий аналізатори» [1, с. 56].

Мета статті – проаналізувати особливості використання сучасної української дитячої ігрової поезії у процесі формування читацьких навичок

молодших школярів та визначити ефективні методичні прийоми роботи з текстами цього жанру на уроках літературного читання.

Результати дослідження

У сучасному освітньому просторі проблема формування читацьких навичок у молодших школярів є актуальною. Перехід до компетентнісного навчання вимагає не лише знайомства з літературними творами, а й розвитку вмінь аналізувати, оцінювати та творчо осмислювати прочитане. У старшому дошкільному та молодшому шкільному віці закладаються основи читацької діяльності дитини, яка може бути активною пасивною або проміжною. У початковій школі основною метою уроків літературного читання є формування читача, здатного працювати з літературним твором на всіх етапах. Літературне читання інтегрується з іншими предметами, зокрема з уроками мови, сприяючи формуванню функціональної грамотності здобувачів освіти. Читання молодших школярів розглядається через різні аспекти. К.Ритова бачить його як розвиток теоретичного мислення [4], Т.Хорошковська акцентує на психологічних чинниках [6], а В. Мартиненко трактує його як формування навчальних умінь [3]. О. Савченко підкреслює важливість формування правильної читацької діяльності, її концепція лягла в основу багатьох освітніх програм. За її моделлю самостійний читач не лише має читацькі навички, а й вміє обирати та розуміти тексти [5].

Сучасна дитяча поезія різноманітна за тематикою та жанрами, вирізняється «яскравими персонажами, образною мовою, оригінальною фонікою, виразною метрикою і строфікою», а «гра словом – одна із характерних ознак сьогоденної поезії для дітей» [2, с. 266; 268]. Робота з такими текстами сприяє розвитку уяви та креативного мислення, мовленнєвих навичок, емоційного інтелекту та художнього смаку учнів. Навичка читання, на думку В. Мартиненко, є комплексом умінь і навичок, які відображають розуміння змісту тексту, правильне прочитання слів, відповідний темп читання, вміння читати виразно, орієнтуючись на розділові знаки та зміст

тексту [3, с. 15]. Вивчення поетичних творів передбачає аналіз змісту, виразне голосне читання та аналіз образних засобів. Використання ілюстрацій та музичного супроводу під час читання чи декламації віршів підвищує емоційний вплив твору на учнів.

Не менш важливим аспектом роботи з поетичними текстами є вміння вчителя правильно підібрати їх для учнів певного класу, враховуючи вікові особливості сприйняття й осмислення твору. Сучасні українські поети пропонують різножанрові вірші, які активізують дитячу уяву і сприяють розвитку мовлення та навичок емоційного прочитання й інтерпретації. Григорій Фалькович – відомий український поет, який створює яскраві, дотепні та ритмічні вірші для дітей. У його творчому доробку збірки «Фікулі», «Хвацькі вірші», «Недомальовані вірші», «Корова спекла коровай», «Пароплави і кити», «Фарбобарвокольори» та інші. Особливістю поезії цього автора є гумор, який поєднується з пізнавальними моментами, що стимулює у дітей бажання перечитувати текст, розвиває навички виразного читання та переказу.

Юрій Бедрик активно працює в жанрі ігрової поезії. Його збірки «Гьотя Бегемотя», «Снюсь-нюсь-нюсь», «Хвостаті вірші», «Динозавромовки» містять ігрову поезію, каламбури, римовані загадки та мовні ігри, які не лише розвивають читацькі вміння, а й формують лінгвістичну інтуїцію, увагу до слова та його значення. Василь Голобородько, відомий представник української поезії, у своїх дитячих текстах органічно поєднує поетичну гру зі світоглядними відкриттями. Його вірші зі збірки «Віршів повна рукавичка» збагачують емоційний досвід дітей, стимулюють до самостійного читання та пошуку додаткової інформації. Увага до слова, до його внутрішньої ритміки та символічного значення формує у юних читачів особливу уважність до тексту. Сашко Дерманський у своїй поезії поєднує ритмічну грайливість із сучасною лексикою та ситуаціями, близькими молодшим школярам. Поезія Дерманського зі збірок «Бигимоти – не медведі», «Лімерики», «Чудернацькі

вірші», «Прикольні вірші» – це «заримовані автором теплі, смішні та зворушливі історії», які розповідають про чудернацьких героїв, містять вигадані слова, гумористичні замальовки, нісенітниці й алогізм. Сергій Пантюк створює вірші, які поєднують гумор, абсурдні ситуації та несподівані мовні рішення, що стимулює дітей до розгадування «літературних ребусів», розвиває критичне мислення та мовну креативність. Про це свідчать його вірші зі збірок «Неслухняники», зокрема «Пан Перевертас», «Веселий крутисловик». Читацькі навички включають вміння усвідомлено, виразно, творчо читати й інтерпретувати художній текст. Відбувається формування не лише техніки читання, але й здатності аналізувати текст, ставити запитання, прогнозувати події, оцінювати вчинки персонажів. Читацькі навички – це комплекс умінь, які забезпечують повноцінний процес сприйняття, розуміння, осмислення та інтерпретації прочитаного тексту. У процесі читання й аналізу ігрової поезії розвиваються в учнів навички правильної вимови, наголошування, ритмічності мовлення.

Ігрова поезія для дітей – це потужний інструмент розвитку літературної грамотності через літературну гру. Зауважимо, що літературна гра – це метод, що використовує елементи дидактичної гри для активізації процесу читання та розуміння тексту. У дитячій літературі літературна гра проявляється через експерименти з мовою, структурування тексту, використання каламбурів, рим, іронії і гумору. Гра з мовними формами та стилістичними засобами стимулює цікавість до читання, формує гнучкість мислення, розвиває фантазію і креативність. Літературна гра також може включати інтерактивні елементи, що дозволяють дитині не тільки сприймати, але й створювати власні твори.

Наприклад, методику роботи з ігровою поезією Сашка Дерманського «Чому крокодили зелені» можуть формувати такі етапи читацької, творчої-ігрової та навчальної діяльності учнів:

- 1) Читання з передбаченням. Учитель зачитує назву вірша й запитує учнів, як вони думають, чому крокодили зелені. Вислуховуються різні версії.

- 2) Виразне читання вірша учнями вголос, звертаючи увагу на ритм, інтонацію та гумористичний ефект.
- 3) Обговорення змісту: *Чому, на думку автора, крокодили зелені? Який із крокодилів у вірші є винятком? Як автор пояснює зміну кольору?*
- 4) Гра «Допиши риму». Учні вигадують і дописують короткі рими, що пояснюють стан крокодила, який ще «не дозрів»: *«Я крокодил іще не дозрів, / Тому що... (живу між мохів)»*
- 5) Учні працюють у групах і вигадують інші пояснення, чому крокодили зелені й оформлюють свої ідеї у вигляді міні-віршів або малюнків.
- 6) Обговорення, що нового дізналися про вірш, гумор у літературі та як можна поєднувати знання з природи та уяву.

Ефективність роботи з такими текстами залежить від використання різноманітних методичних прийомів, що залучають дітей до активної читацької діяльності. Одним із ключових прийомів є виразне читання вголос з коментарями вчителя, що допомагає дітям краще зрозуміти смисли та ігрові моменти віршів. Пояснення каламбурів, рим та гумору формує позитивне ставлення до поезії. Обговорення віршів у групах чи класі дозволяє дітям висловлювати свої думки і розвивати мовлення, а запитання відкритого типу спонукають до глибших роздумів. Складання власних римованих текстів або загадок сприяє розвитку креативності та образного мислення. Окрім того, створення ілюстрацій до віршів допомагає дітям краще сприймати текст і встановлювати емоційний зв'язок із ним. Таким чином, поєднання методичних прийомів допомагає формувати читацькі навички, розвивати творчий потенціал учнів і підтримувати їхній інтерес до поезії.

Висновки

Залучення сучасної української дитячої ігрової поезії до процесу навчання читання у початковій школі створює умови для розвитку читацьких навичок, критичного мислення, мовної креативності та естетичного смаку молодших школярів. Завдяки ігровим елементам і різноманітності форм читання й

опрацювання віршів забезпечують аналітичне, критичне й творче мислення учнів, розвиток мовлення і емоційності. Використовуючи різні методи роботи з поетичними текстами, зокрема виразне читання, творчі завдання на основі прочитаного, вчителі підвищують рівень читацької компетентності дітей, розширюють читацькі інтереси та урізноманітнюють засоби світосприйняття. Формування емоційно-естетичного сприйняття поезії, розвиток критичного мислення та активне залучення до читання через гру – основні аспекти, які слід враховувати у навчальному процесі.

Список використаних джерел

1. Качак Т. Б. Літературна освіта молодших школярів. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2024. 200 с.
2. Качак Т. Б. Українська література для дітей та юнацтва. К.: ВЦ «Академія», 2025. 456 с.
3. Мартиненко В. О. Сутнісні характеристики читацької компетентності молодших школярів. *Початкова школа*. 2013. № 12. С. 3–7.
4. Ритова К. В. Основні причини відсутності інтересу до читання у молодших школярів. *Проблеми сучасної педагогічної освіти*. 2008. Вип. 19, ч. 1. С. 133–137.
5. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах: посіб. для вчителя. Київ: Освіта, 2007. 334 с.
6. Хорошковська Т. Сучасний погляд на читацькі вміння та їх вимірювання в основній школі. *Українська мова і література в школі*. 2008. № 3. С. 58–61.

Антоніна Попадюк,
магістрантка факультету іноземних мов
Ярослав Мельник,
кандидат філологічних наук, професор
Тетяна Близнюк,
кандидатка педагогічних наук, доцентка,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, Україна

КОЛІР У МОВІ І КУЛЬТУРІ: ДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

У статті розглядається дидактичний потенціал кольоропозначень у процесі вивчення англійської та української мов у шкільній освіті. Особливу увагу приділено типології кольороназв, їхнім лінгвокультурним особливостям, а також ролі кольору як засобу формування міжкультурної компетентності учнів. Проаналізовано можливості використання кольоропозначень у навчально-методичних матеріалах, зокрема в інтегрованому підході до розвитку мовленнєвої, лексичної та культурної компетентностей.